

ÇOCUK VE SPOR

TEMEL EĞİTİM DEVRESİ ÇOCUKLARDA HAREKET ÖĞRENİMİ VE İLETİŞİM

Yrd. Doç. Dr. Sami MENGÜTAY

Marmara Üniversitesi A.E.F.Beden Eğitimi
ve Spor Bölümü Öğretim Üyesi

Hayat boyu süren öğrenme için becerilerin gelişimi eğitimin en önemli amaçlarından biridir. Çocuklar kendileri ve çevreleri hakkında öğrenmeye çok isteklidirler. Öğretmen öğrencilerin bu isteklerini sağlamak için öğrenmenin yapısında çok önemli bir rol oynar. Onlar çeşitli deneylerle çocukların öğrenmeye karşı sevgi ve isteklerini yükseltmelidirler. Etkili bir öğretmen olabilmek için kişi önce çocukların nasıl öğrendiğini anlamalıdır. Öğrenme yapılan bir uygulamanın sonucu olarak davranışta meydana gelen bir değişiklik olarak ifade edilir. Eğer çocukların uygun bir hareket potansiyeli yoksa onların öğrenmek için geniş bir çevreye ihtiyaçları olacaktır.

Beden Eğitimi ve sporda öğrenme ve performans benzer değerlerdir. Performans öğrenmenin bir fonksiyonu ve çeşitlemeleridir. Motor performans fiziksel karakterlerde, motor kabiliyetle, kavrama ve algılama yeteneği ve heyecansal durum ile yakın ilişkidir. Beden eğitimi öğretmeni çocukların gelişimine çeşitli şekillerde katkıda bulunur. Motor becerilerin öğrenilmesinde başlıca 3 devre vardır.

1. Devre: Çocukların becerileri başarılı bir şekilde uygulamak için vücut kısımlarını nasıl kullanacaklarını, alan kontrolünü, hareket özelliklerini ve görev anlayışını kavramaya başlarlar. Bu süreçte öğretmen çocukların vücut hareketlerini keşfetmek için becerileri öğretirken açıklamak yapar, çeşitli gösteri ve teşebbüslerde bulunur.

2. Devre: Bu devre hataların düzeltilmesi, örneklerin yapıldığı uygulama devresidir ki burada feed back kesinlikle hareketlerin düzeltilmesinde önemli bir rol oynar.

3. Devre: Becerilerin artık alışkanlık haline aldığı, performansın otomatik olarak yapıldığı uzmanlık öğrenimi ile ilgili devredir ve şimdi çocuklar çeşitli şartlar altında farklı durumlardaki becerilerin kullanılmasında konsantre olabilirler. Olgunlaşma ve oyun uygulamaları çocuğun motor gelişiminde çok önemli bir rol oynar. Erken motor gelişim çocuğun sinir-kas sisteminin olgunlaşmasına bağlıdır. Motor beceriler çocuğun yaşıyla birlikte gelişir. Olgunlaşmada kızlar erkeklerden daha çabuk bir hız gösterir. Fakat bu motor becerilerinde aynı hızla kızlarda erkek çocuklardan daha hızlı geliştiği anlamını vermez, kültürel etkiler motor gelişiminde erken yaşlarda oldukça önemli bir faktördür. Heyecansal durumlarda öğrenmede kolaylaştırıcı veya azaltıcı rol oynar. Tabii ki motor becerilerin gelişiminde beden eğitimi öğretmenin rolü çok fazladır.

Öğretmen hayat boyu öğrenimde öğrencilere beceri öğrenimlerinin gelişmesinde yardımcı olmalıdır. Ama bu hiç bir zaman bağımlı bir öğrenme olmamalıdır. Bağımsız beceri öğrenimi için devre çok önemlidir ve burada öğretmen ve öğrenci arasında yeterli bir iletişim kurma gerekliliği vardır.

Kişiler arası iletişim becerileri bir seri olarak sözlü veya sözsüz davranışların iki veya daha fazla kişilerde situmu- le olmasıyla olur. İletişim sözlü veya sözsüz olabilir. Sözlü iletişimde biz bir takım mesajları vermek için kelimeler-

ri kullanırız, sözsüz iletişimde ise bizim yüz ifademiz, postürümüz, görünüşümüz ve davranış modeli olarak değerlendirilir. Sözsüz davranış çok önemlidir. Öğretmen kendi his ve tutumu ile çocukların isteklerine cevap vermelidir.

Çocuklarla yapılan iyi bir iletişim sonucunda öğretmenin onları daha iyi tanıması ve anlaması, onların neye ihtiyaçlarının olduğunu bilmesi ortaya çıkar. Böylece çocukların sağlıklı bir yaşam için fiziksel aktivitelerinin değerlendirilmesini sağlar.

Öğretmen amaçları doğrultusunda öğrencilerine yardımcı olmalıdır. Bu yardımcı olma onları cesaretlendirmeli ve şahsi başarılarını sağlamalıdır. Çocuklar kendi düşünce ve hislerini açık olarak belirtmek için fırsatlara ihtiyaç duyarlar. Onların his ve duygularını anlayabilecek bir yardımcıya gereksinim duyarlar. Öğretmen onların bu his ve duygularına büyük bir ilgi göstermek durumundadır ve çocukların isteklerine herhangi bir yolla cevap vermeleri gerekir.

Motivasyon: Bireyin bir ihtiyaç veya isteğini tatmin etmek için hareket ettirme yöntemidir. Öğretmen öğrencilere motivasyonu vermekten ziyade motivasyonu etkileyen değişkenlikleri uygular. Motivasyon işleminde öğretmen öğrenciye ilgi, istek seviyesi, ödüllendirme, başarı ve sonuç gibi motivasyonun çeşitlerini verir ve bu çeşitlemelerin kullanımına öğrenciler çeşitli şekillerde cevap verirler. Bazı öğrenciler belli çeşitlemelere diğerlerinden daha fazla motive olabilirler.

Öğretmenin başarılı olabilmesi için öğrencilerin tek tek hangi çeşitlemelere cevap vereceğini keşfetmesi gerekmektedir. Öğrenciler uyguladıkları işin amacı ile ilgilenmelidirler. Belli bir beceriyi veya motor faaliyeti öğrenmedeki ilgiyi bir kaç faktör etkiler. Bu faktörler ve diğerleri öğrenmedeki ilgiyi etkileyebilir. Öğrencinin istek seviyesi kişiye göre değişir ve bir veya bir kaç faaliyetin dışında enerjisinin çoğunu tek bir faaliyete yönlendirerekten en yüksek başarı çizgisini zorlar. Genellikle daha yüksek başarıya niyetlenme daha yüksek performans verir. Başarısızlığın devam etmesi arzu edilen amaçta seviye düşmesi yaparken başarı istek seviyesinde bir yükselmeye sebep olur. Öğretmen güzel duygularla özdeşleştirilirse motivasyon yükselir. Tersine olumsuz duygularda ise motivasyon azalır.

Transfer: Bir durumdan diğer duruma geçişte neyin öğrenildiğini uygulama yeteneğidir. Bu daha önce öğrenilenlerin yeni öğrenme süreci içinde öğrenmeye katkısıdır. Transfer otomatik olarak olmaz. Öğretmen öğrencilere eski ve yeni öğrenmedeki yakınlıkları göstererek yardımda bulunmalıdır ve genellikle diğer becerilerin edinilmesine olabilecek olumsuz etkileri azaltırken belli bir spor beceri üzerinde en çok istenen etkilerin alacağı görevleri yaptırmaya çalışmalıdır. Burada en önemli konu iki görevin birbirlerine olumlu transferini ve tersine, iki görev arka arkaya yapıldığı zaman birbiri üzerine alabilecek olumsuz etkileri en ideal duruma getirmektir.

KAYNAKLAR

- 1- Broer, M., - Zernicke, R.; "Eggiciency of Human", New York, 1973.
- 2- Cratty, J.B.; (Çev.: Kasap, H.); "Teaching Motor Skills" (Motorik Öğrenme), İstanbul, 1988
- 3- Logsdon, B.; "Physical Education for Children", Philadelphia, 1984.
- 4- Nichola, B.; "Moving and Learning" Times Mirror/Mosby College Publishing, 1986.
- 5- Özer, K.; "Büyüme ve Gelişme Sürecinde Egzersiz", Makale Spor Bilim Dergisi, 1. Sayı, 1990.